

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1908.

Första Kammaren.

N:o 39.

Fredagen den 10 april.

Kammaren sammanträdde kl. 12 på dagen.

Herr statsrådet grefve *Hamilton* aflämnade Kungl. Maj:ts nedan-
nämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

- 1:o) angående inrättandet af en vattenfallsstyrelse m. m.;
- 2:o) angående försäljning af den Alnarps kungsgård underly-
dande lägenheten Fiskarlyckan;
- 3:o) angående försäljning af vissa områden från kronoegen-
domen $\frac{1}{2}$ mantal Kvistofta n:o 5 i Malmöhus län;
- 4:o) angående försäljning af vissa till indragna militiebostället
Smältryd med underlydande i Älfsborgs län hörande lägenheter och
områden;
- 5:o) angående försäljning af en till förra länsmansbostället
Norrö n:o 1 Östergård i Östergötlands län hörande lägenhet;
- 6:o) angående försäljning af tre lägenheter från förra härads-
höfdingbostället Åsum n:is 3 och 22 i Kristianstads län;
- 7:o) angående inrättande af en veterinär-bakteriologisk anstalt;
- 8:o) angående förslag till lag angående vård af enskildes skogar
inom Gottlands län;
- 9:o) angående anslag till uppförande af tuberkulossjukvårds-
anstalter m. m.;
- 10:o) med förslag till lag innefattande tillägg till 162 § i lagen
den 24 juli 1903 om försäkringsrörelse; och
- 11:o) angående ändrad lydelse af § 27 mom. 1 värnpliktslagen.

Justerades protokollet för den 3 i denna månad.

Anmälades och bordlades sammansatta stats- och lagutskottets utlåtanden:

n:o 9, i anledning af väckta motioner rörande vissa ändringar i gällande bestämmelser angående väghållningsbesvärets utgörande på landet,

n:o 10, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inskränkning i inmutningsrätten, och

n:o 11, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 35 och 80 §§ i gällande väglag samt en med föranledande af propositionen väckt motion.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 302, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 26, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t, angående utredning om kommunernas bärkraft i förhållande till dem åliggande skattebördor m. m. beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

Föredrogs och hänvisades till Riksdagens särskilda utskott herr *Ekmans* nästlidne dag bordlagda motion, n:o 54, med förslag till lag angående tillämpning i vissa fall af prästerskapets privilegier.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran lagutskottets under gårdagen bordlagda utlåtanden n:is 51—53.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 8 och 9 innevarande april bordlagda utlåtanden:

n:o 46, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag dels angående ändrad lydelse af 21 och 26 §§ i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring samt till lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 25 maj 1905 rörande afgäld från afsöndrad lägenhet,

n:o 47, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande ändring i lagen angående Kungl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på afdelningar den 20 juni 1905, och

n:o 48, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rikets vapen,
biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs ånyo lagutskottets den 8 och 9 i denna månad bordlagda uttåtande n:o 50, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående öfvervakande af villkorligt dömda och villkorligt frigifna förbrytare m. m.

*Angående
öfvervakning
af villkorligt
dömda m. m.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt och till lagutskottet hänvisad motion, n:o 149, hade herr Jakob Pettersson i Södertälje hemställt, att Riksdagen måtte i skrifvelse hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, dels huruvida icke till fullständigare ernående af de syften, som afsetts med lagarna, angående villkorlig straffdom och villkorlig frigifning, kunde anordnas särskild öfvervakning af villkorligt dömda och villkorligt frigifna förbrytare, antingen genom för sådant ändamål särskildt antagna och aflönade tjänstemän eller genom oaflönade förtroendemän, utsedde af domstolarna eller på annat sätt, dels ock huruvida icke åt de sålunda utsedde personerna kunde uppdragas att vid behof biträda domstolarna med verkställande af den del af förundersökningen i brottmål, som afsåge de tilltalades personliga förhållanden; samt att Kungl. Maj:t måtte för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill utredningen kunde föranleda.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande hemställt, att Riksdagen, i anledning af förevarande motion, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t, till fullständigare ernående af syftet med lagarna angående villkorlig straffdom och villkorlig frigifning, låta verkställa utredning, dels huruvida och i hvad mån en öfvervakning öfver villkorligt dömda lämpligen kunde anordnas, dels ock huruvida en ändring af gällande föreskrifter rörande tillsynen öfver villkorligt frigifne vore af behofvet påkallad, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill denna utredning kunde gifva anledning.

Herr Sjöcrona: Inom denna kammare uttalas ofta den otvifvelaktigt riktiga grundsatsen, att vi icke böra mer än hvad som är ytterst nödvändigt besvära Kungl. Maj:t med skrivelser. Detta oaktadt hafva vi i år beslutit i denna kammare ett ganska betydande antal skrivelser och det lärer väl icke vara slut därmed ännu. Det förhåller sig nog så som jag vid behandlingen af en fråga sista året tillät mig erinra, att särskildt inom Andra Kammaren årligen väckes ett ganska betydande antal motioner af beskaffenhet, att de gärna kunde uteblifvit, utan att landets välfärd därigenom satts på spel. Men när de nu en gång framkommit, måste de ju samvetsgrant behandlas af vederbörligt utskott, och om de innehålla tankar, hvilka man icke kan bestrida hafva ett visst berättigande, blir det vanligen så att det resulterar i en hemställan om skrifvelse till Konungen. Här föreligger nu en väl affattad motion och ett väl affattadt betänkande af utskottet. Och det syftsmål, som man här vill vinna, skulle ju kunna synas vara ett människovänligt syfte. Man kan således icke annat än hysa en viss sympati både för motionen och för ut-

*Angående
öfvervakning
af villkorligt
dömda m. m.*
(Forts.)

skottets betänkande. Men jag kan dock icke underlåta att här uttala min stora tvekan, om verkligen i detta fall den föreslagna skrivelsen bör aflåtas. Till en början vill jag nu erinra därom att lagarna angående villkorlig frigifning och villkorlig dom antogs år 1906 och trädde i kraft den 1 januari 1907. De hafva således icke varit i tillämpning längre än ett år och tre månader, säger ett år och tre månader. Det är ju alldeles uppenbart, att vi vid sådant förhållande sakna erfarenhet om verkningarna af dessa lagar. Och särskildt är det absolut visst, att man har icke någon som helst erfarenhet om huru de kunna hafva verkat, därför att hvad villkorlig dom angår är det bestämdt en prøfvotid af tre år, innan straffet får anses hafva förfallit, och hvad villkorlig frigifning angår är det ett års prøfvotid, innan den villkorligt frigifna anses hafva aftjant sitt straff. Det är ju rent omöjligt, att någon af dessa tider ännu kan hafva utlupit i något enda fall. Jag kan icke uppgifva, huru pass många villkorliga domar, som blifvit meddelade under dessa ett år och tre månader, och icke heller huru många, som hafva blifvit villkorligt frigifna, men jag antager, att deras antal icke kan vara synnerligen stort, och det är ju också ett skäl, hvarför man saknar nödig erfarenhet om dessa lagars verkningar. Detta oaktadt skulle vi nu efter utskottets förslag ifrågasätta en ändring och lappa på denna fullkomligt nya lagstiftning, som dock föregicks af en mycket omsorgsfull och grundlig utredning; och såsom bekant antogs Kungl. Maj:ts förslag af Riksdagen utan någon som helst antydan om att några bestämmelser i den nu ifrågasatta riktningen borde införas.

Men jag har äfven en ganska stor principiell betänklighet mot hvad här ifrågasättes. Det gör sig i våra dagar, särskildt från dem som kalla sig frisinna, gällande en alltmer stigande tendens, att vi skola hafva lagstiftning i alla möjliga ämnen. Staten skall lägga sig i och leda, styra och understödja på alla möjliga områden, och erfarenheten har visat, att staten mången gång just icke har så särdeles mycken tack för hvad den uppoffrar för detta stödande och ledande. Man hinner knappt bevilja anslag för något sådant här människovänligt syfte, förrän ett eller två år därefter inkomma framställningar om lindring i villkoren eller utsträckning af förmånerna, och det visar sig då att statens välvilja nästan snarare varit ägnad att framkalla missnöje än belåtenhet och tacksamhet.

Hvad nu villkorlig dom och villkorlig frigifning angår grunda sig ju dessa på antagandet, att den villkorligt dömda skall bättra sig utan att behöfva undergå straff under de förutsättningar, som uttalas i lagen, liksom att den villkorligt frigifna skall förhålla sig, vä under den tid, som återstår af den ådömda strafftiden. Det, vill synas mig, som man väl borde kunna fordra, att han af egen kraft, af egen vilja och håg för det rätta skulle visa, att han bättrat sig, och att man icke skall behöfva hafva någon som går och håller honom i rocken under hela tiden och varnar honom för att återfalla i brott eller uppföra sig mindre väl. Och det är ju nedsättande och kväf-

vande för själfansvarighetskänslan och för den karaktären härdande känslan, att hvar och en är sin egen lyckas smed, om staten på detta sätt skall blanda sig i allt och följa människor i allt hvad de taga sig till. Och huru skall nu detta öfvervakande kunna anordnas och utföras? Ingen kan väl utan sitt eget medgifvande förordnas att blifva en sådan där öfvervakande. Det händer mycket ofta, att då brott begåtts under sådana omständigheter, att villkorlig dom skulle kunna meddelas, saken är så klart utredd, att den kan afgöras vid första rättegångstillfället. Huru skall domstolen då kunna veta, hvem som vill åtaga sig detta stora besvär och ansvar? Skall målet uppskjutas ett par tre veckor för att domstolen skall få reda på hvem den skall få? Och huru skall det sedan gå till? Är det meningen, att den villkorligt frigifne eller villkorligt dömda skall på vissa melantider inställa sig hos den öfvervakande och tala om att han icke har för afsikt att uppföra sig illa eller begå brott och få en allvarlig förmaning att förhålla sig väl. Eller är det meningen, att den, som får detta uppdrag, skall följa honom dagligen och se efter, om han visar några tendenser till återfall. Visar han anlag för dryckenskap eller oregelighet, kan den öfvervakande ju möjligen kalla honom till sig och varna honom, men huru får han veta, om han känner böjelse att begå snatteri eller annat brott. Det kan han icke hafva reda på förut. Jag tror, att det är mycket svårt att ordna detta och jag är dessutom mycket tveksam, om det ens är principiellt riktigt af skäl som jag redan förut anfört.

Då, såsom jag redan nämnt, vi fullkomligt sakna erfarenhet om dessa nya lagars tillämpning, kan jag icke föreställa mig, att Kungl. Maj:t kan eller vill vidtaga någon åtgärd i anledning af en eventuell skrifvelse, förrän åtminstone så pass lång tid förflutit, att man i ett eller annat fall sett, huru inom de tre åren den villkorliga domen och inom ett år den villkorliga frigifningen verkat. Utan upplysning i detta afseende kan en utredning, sådan som den här begärda, icke åstadkommas, grundad på erfarenhet inom vårt eget land. Nu är emellertid lagutskottet fullt ense och jag vågar därför icke hoppas på framgång, om jag skulle yrka afslag. Men jag har dock, åtminstone för min del, velat till dagens protokoll uttala mina stora betänkligheter mot aflåtandet af denna skrifvelse.

Herr Trygger: Den siste ärade talaren har icke gjort något yrkande, men det torde dock vara min skyldighet att anföra några ord för att kammaren skall få klart för sig, huru lagutskottet kunnat komma till en hemställan, sådan som den här föreliggande.

För det första har jag att upptaga till bemötande talarens anmärkning, att det är egendomligt, då dessa lagar träd i kraft den 1 januari 1907, att utskottet redan nu kan ifrågasätta en skrifvelse, som går ut på ändring af lagarnas innehåll. Ja, detta är ju ett ganska kraftigt formellt skäl mot skrifvelsen, men för kammaren kan icke detta skäl hafva afgörande betydelse, ty samtidigt med att dessa

*Angående
öfvervakning
af villkorligt
dömda m. m.
(Forts.)*

Angående
öfvervakning
af villkorligt
dömda m. m.

(Forts.)

lagar kommo till stånd, kommo också till stånd bestämmelser om straffskärpning, och kammaren ansåg sig icke däraf förhindrad att besluta en skrivelse angående kroppsstraff, som skulle innebära ändring i lagarna. Följaktligen fanns då samma skäl emot skrivelse som nu och då jag upplyser, att ändamålet med denna skrivelse är att humanisera förfarandet vid behandlingen af de personer, som här äro i fråga, torde kammaren vara lika villig att sätta sig öfver formella betänkligheter i detta fall, som då det gällde tillgripande af de kraftåtgärder, som omständigheterna då ansågos kräva.

Hvad själfva saken beträffar, sade den siste talaren, att bägge lagarna om villkorlig dom och villkorlig frigifning grunda sig på antagandet, att den villkorligt dömd, resp. frigifne, skulle uppföra sig väl, och att fölaktligen en anordning med särskilda personer, hvilka skulle biträda honom, ginge utöfver hvad lagen afsåge. Det är väl icke alldeles på detta sätt. Hvad först beträffar den villkorligt dömd, står det uttryckligen i lagen, att, när någon är i behof af uppfostran och handledning, skall man uttryckligen tillse, att dylik uppfostran och handledning förefinnas, detta såsom förutsättning för att villkorligt kunna döma honom. Han är för att blifva en bättre människa, en bättre medborgare, esomoftast i behof af handledning och man vågar icke lämna honom åt sig själf; det duger icke att släppa honom utan vidare. Nu går utskottets betänkande ut därpå att i dessa fall, då särskildt tillfälle icke finnes till handledning, skulle man i alla fall för personen i fråga möjliggöra att blifva villkorligt dömd därigenom att staten sökte anordna så att det öfver hufvud taget finnes några personer, som sysselsatte sig med att bringa hjälp åt de villkorligt dömd. Således, hvad man här vill, är att för sådana, som begått dessa smärre förseelser, men för hvilka icke finnes tillfälle till handledning och hvilka fölaktligen eljest icke kunde komma i åtnjutande af villkorlig dom, bereda möjlighet därtill. Hvad angår de villkorligt frigifna, är det alldeles uppenbart, att lagens mening icke alls är att de skola sköta sig på egen hand; tvärtom är föreskrifvet, att de skola stå under uppsikt. I denna punkt finns således icke den minsta anledning till tvekan; det står alldeles tydligt, att »de villkorligt frigifne skola, under så långt tid som vid frigifningen återstår af straffet, men i hvarje fall minst ett år vara underkastade särskild tillsyn». Således är det icke något nytt, som utskottet föreslagit om tillsyn i sådana fall, utan det nya är det, att, då för närvarande lagen stadgar, att polismyndigheten i regel skall hafva denna tillsyn, har utskottet ifrågasatt, om den icke skulle kunna verkställas af andra. Det är icke meningen att helt och hållet undandraga de villkorligt frigifne polismyndighetens öfvervakande, ty då de släppas ut böra de såsom hittills remitteras till polismyndigheten i orten, men sedan skulle denna myndighet vända sig till de personer, som hade till uppgift att hjälpa och biträda dessa stackars villkorligt frigifne fångar. Skälet hvarför utskottet omfattat denna tanke är det, att de, som stå omedelbart under polismyndig-

hetens öfvervakande, hafva så svårt att taga sig fram. För att nå målet med ett öfvervakande, om det skall verka till nytta och så mycket som möjligt befordra dens framkomst, som öfvervakas, är det af stor vikt, att liksom sker i åtskilliga andra länder tillsynen göres så omärklig som möjligt. Ju mera privat karaktär förhållandet kan få mellan den öfvervakande och den, som öfvervakas, dess bättre för dennes fortkomst. Vi skola komma ihåg, att hans fortkomst är detsamma som hans förbättring, ty ifråga om den villkorligt frigifne är det så att antingen måste man bereda honom möjlighet att taga sig fram på ärligt sätt eller ock faller han tillbaka i brott.

*Angående
öfvervakning
af villkorligt
dömda m. m.*
(Forts.)

Nu har den siste talaren ifrågasatt, huruvida det skulle vara möjligt att finna personer, som vore villiga att underkasta sig det arbete, som onekligen kräfvades att hjälpa och stödja de villkorligt dömda och de villkorligt frigifne. Utskottet har hänvisat till vederbörande kyrkoherde, ordförande eller ledamöter i kommunalnämnden och enskilde personer, som af intresse för uppgiftens människovänliga syfte vore villiga att åtaga sig densamma och prövas vara därtill lämplige, och jag hörde nyss af den på detta område mest erfarne ledamoten inom kammaren, att, såvidt han hittills kunnat bedöma, svårighet icke finnes att få personer, som verkligen af kärlek för uppgiften ägna sig åt densamma. Således, icke heller denna betänklighet torde böra tillerkännas afgörande betydelse.

Vid detta förhållande, då här sålunda icke är fråga om någon egentlig förändring i denna lagstiftning utan blott om ett kompletterande af densamma i ändamål att den måtte åstadkomma de lyckliga verkningar, Riksdagen afsåg, då Riksdagen antog lagarne om villkorlig dom och om villkorlig frigifning, förmodar jag, att kammaren icke skall se något hinder för att bifalla utskottets förslag, hvarom jag ber att få framställa yrkande.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Vid föredragning af Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

- 1:o) angående inrättandet af en vattenfallsstyrelse m. m., och
- 2:o) angående anslag till uppförande af tuberkulossjukvårdsanstalter m. m.,

blefvo dessa propositioner på begäran bordlagda.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående försäljning af den Alnarps kungsgård underlydande lägenheten Fiskarlyckan;

2:o) angående försäljning af vissa områden från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Kvistofta n:o 5 i Malmöhus län;

3:o) angående försäljning af vissa till indragna militiebostället Smältryd med underlydande i Älfsborgs län hörande lägenheter och områden;

4:o) angående försäljning af en till förra länsmansbostället Norrö n:o 1 Östergård i Östergötlands län hörande lägenhet;

5:o) angående försäljning af tre lägenheter från förra härads-höfdingbostället Åsum n:is 3 och 22 i Kristianstads län; samt

6:o) angående inrättande af en veterinär-bakteriologisk anstalt.

Föredrogos och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts under dagen aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag angående vård af enskildes skogar inom Gottlands län,

2:o) med förslag till lag innefattande tillägg till 162 § i lagen den 24 juli 1903 om försäkringsrörelse; samt

3:o) angående ändrad lydelse af § 27 mom. 1 värnpliktslagen.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag.

Herr vice talmannen erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag tillåter mig hemställa, att kammaren behagade besluta att på föredragningslistan till det plenum, som inträffar torsdagen den 23 april, skola uppföras lagutskottets utlåtanden n:is 51, 52 och 53.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Kammaren åtskildes kl. 12,48 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 11 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 4 i denna månad.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 310, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 28, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående sofplatser för tredje klassens passagerare å statens järnvägar, beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

Anmäldes och bordlades statsutskottets memorial, n:o 82, med anledning af kamrarnas beslut rörande statsutskottets utlåtande n:o 66, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtelse till landtförsvaret af förra landshöfdingebostället kungsgården Noret i Kopparbergs län.

Herr vice talmannen erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte för sin del besluta, att ett särskildt utskott bestående af 14 ledamöter, 7 från hvardera kammaren, skall tillsättas för behandling af ej mindre Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anslag till uppförande af tuberkulossjukvårdsanstalter m. m., än äfven de ytterligare framställningar, som kunna komma att af Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i detta ämne eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor.

*Om
tillsättande af
ett särskildt
utskott.*

För den händelse kamrarna enas om tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af nämnda frågor, hemställer jag vidare, att kammaren ville besluta att för ledamöterna i utskottet från denna kammare välja 4 suppleanter.

På gjord proposition beslöt kammaren för sin del, att ett särskildt utskott, bestående af fjorton ledamöter, sju från hvardera kammaren, skulle tillsättas för behandling af ej mindre Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till upprättande af tuberkulossjukvårdsanstalter m. m., än äfven de ytterligare framställningar,

som kunde komma att af Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i detta ämne eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor;

och skulle, jämlikt 37 § 1 mom. riksdagsordningen, Andra Kammaren inbjudas att i detta beslut förena sig med Första Kammaren.

Protokollsutdrag härom justerades och afsändes till Andra Kammaren.

Vidare beslöt Första Kammaren att, i fall båda kamrarne enades om tillsättande af ett särskildt utskott för denna frågas behandling, Första Kammaren skulle för sina ledamöter i utskottet välja fyra suppleanter.

Vid föredragning af Kungl. Maj:ts nedannämnda, under gårda-gen bordlagda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående inrättandet af en vattenfallsstyrelse m. m., och

2:o) angående anslag till uppförande af tuberkulossjukvårdsanstalter m. m.,

beslöt kammaren hänvisa dessa propositioner till statsutskottet, dock hvad beträffar den under 2:o) upptagna propositionen, under förbehåll att, i händelse med anledning af därom framställt förslag ett särskildt utskott komme att tillsättas för denna propositions behandling, densamma skulle öfverlämnas till detta särskilda utskott.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran sammansatta stats- och lagutskottets sistlidne dag bordlagda utlåtanden, n:is 9—11.

Justerades ytterligare två protokollsutdrag för denna dag, hvar efter kammaren åtskildes kl. 2,51 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna.*

Torsdagen den 16 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Herr statsrådet, *Petersson, Albert*, aflämnade Kungl. Maj:ts nådiga propositioner till Riksdagen:

- 1:o) angående godkännande af postverkets utgiftsstaten för 1909 m. m.;
- 2:o) angående förvärfvande för Kungl. Maj:ts och kronans räkning af vissa vattenfall i Göta älf m. m.;
- 3:o) angående inköp för statens räkning af aktiebolaget Svappa-vaaras malmfält tillhöriga grufvor m. m.;
- 4:o) angående omorganisation af marinförvaltningen m. m.;
- 5:o) angående ytterligare anslag för ny inredning af gamla biblioteksbyggnaden vid universitetet i Lund m. m.;
- 6:o) angående anslag till arfvode åt en extra lärare i elektroteknik vid tekniska högskolan;
- 7:o) angående lektor N. A. Johanssons pension;
- 8:o) angående visst villkor beträffande löne- och pensionsregleringen för lärarpersonalen vid småskolor m. m.;
- 9:o) angående anvisande för statsverkets behof af viss del af riksbankens vinst för år 1907;
- 10:o) med förslag till lag, innefattande ändring i 7 § af lagen angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum den 22 juni 1906;
- 11:o) angående förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelse inom Gottlands län, till förordning angående skogsvårdsafgifter inom Gottlands län och till förordning angående ändrad lydelse af 4 och 5 §§ i kungl. förordningen den 24 juli 1903 angående skogsvårdsafgifter;
- 12:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 32 och 41 i nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skoloråd den 21 mars 1862 samt §§ 34 och 43 i nådiga förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skoloråd i Stockholm den 20 november 1863.

13:o) med förslag till lag angående folkskoleväsendet i vissa städer, lag om ändrad lydelse af § 1 i kungl. förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 och lag om ändrad lydelse af 2 och 28 §§ i lagen angående uppfostran åt varn-artade och i sedligt afseende försummade barn den 13 juni 1902; samt

14:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 3 och 4 §§ i lagen angående folkskoleväsendet i Stockholm den 15 maj 1903.

Upplästes följande till kammaren inkomna dödsbevis:

1. Att *Gustaf Axel Johan Georg Berg* med nedanstående
2. ålder: 64 år 1 månad 17 dagar;
3. civilstånd: (äldre) gift;
4. samhällsställning (egen): häradshöfding; förutv. statsråd;
5. bostad: Eksjö stad, Eksjö stads förs., Storgatan;
6. afled i Stockholm, n:r 102 Drottninggatan, Ad. Fredriks förs. den 12 April 1908 kl. 11.15 f. m.
Hufvuddödsorsak: Cardioscleros.

intygar härmed

Stockholm d. 12 April 1908.

Sture Carlsson
öfverläkare.

Herr talmannen yttrade: Det är den tredje dödsattesten, som under denna riksdag inkommit. Döden har skördat flera offer inom vår kamratkrets i år.

Jag ämnar icke här ingå i någon skildring af häradshöfding Bergs verksamhet, vare sig som riksdagsman eller i öfriga värf. Jag vill endast uttala, och jag hoppas och tror, att kammaren sluter sig till det uttalandet, att vi skola med tacksamhet minnas honom. Jag vill uttala två ord, innefattande tanken i den inskrift, som följer honom med kammarens krans på kistan i grafven, två ord, hvilka jag hoppas ni alla anse tolka edra känslor: aktad, saknad. Frid öfver hans minne!

På framställning af herr talmannen beslöt kammaren att till Konungen afåta underdånig skrifvelse med anmälan om det timade dödsfallet samt den därigenom uppkomna ledigheten bland riksdagsmännen för Jönköpings län; hvarefter ett i sådant afseende uppsatt förslag till underdånig skrifvelse upplästes och godkändes.

Justerades protokollen för den 7, 8 och 9 denna månad.

Anmälades och bordlades:

konstitutionsutskottets utlåtande n:o 10, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 34, 87, 99, 101, 102, 103, 104 och 106 regeringsformen, §§ 11, 43, 54 och 69 riksdagsordningen samt 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen jämte en inom Riksdagen i ämnet väckt motion; äfvensom

statsutskottets memorial n:o 83, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om anslag under riksstatens femte hufvudtitel.

Upplästes ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 312, utvisande att nämnda kammare antagit Första Kammarens inbjudning angående tillsättande af ett särskildt utskott, bestående af fjorton ledamöter, sju från hvardera kammaren, för behandling af Kungl. Maj:ts proposition, angående anslag till uppförande af tuberkulossjukvårdsanstalter m. m.

Herr talmannen yttrade, att, då båda kamrarne sålunda enats om tillsättande af ett särskildt utskott för nyssnämnda frågas behandling, han efter samråd med herr talmannen i Andra Kammaren finge föreslå, att Första Kammaren ville besluta att vid det sammanträde, som komme att hållas lördagen den 25 innevarande april, företaga val af ledamöter och suppleanter i nämnda särskilda utskott.

Detta förslag antogs.

Vid föredragning af de under sammanträdet aflämnade kungl. propositionerna blefvo dessa på begäran bordlagda.

På framställning af herr talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle uppföras främst de denna dag första gången behandlade ärendena och att statsutskottets memorial n:o 82 skulle sättas näst framför de två gånger bordlagda ärendena.

Kammaren åtskildes kl. 2,56 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.